

KOLOZSVÁRI KÖZLÖNY.

POLITIKAI ÉS KÖZGAZDÁSZATI NAPILAP.

Előfizetési díj: Egész évre 12 frt., félévre 6 frt., negyedévre 3 frt.

Előfizetések és hirdetések díjak helyben és vidékről a szerkesztőséghez küldendők be.

Helyben előfizethető: a szerkesztőségnek, a kiadó-hivatalnál, Demjén L., Keresztény P. kereskedéseiben. Egyes szám ára 5 kr. o. é.

Szerkesztőség és kiadó-hivatal: belső-tordantca szögletén, Csapó S. kereskedésével szemben, I-só emelet, feljárás a kaputól jobbra.

Hirdetési díj: öt hasábos garmond sorért 6 kr. s egyszeri beiktatás után 30 kr. bélyegdíj.

Hirdetések felvételnek: Helyben: a szerkesztőségnek, a kiadó-hivatalban, Demjén László könyv- és Keresztény Pál papír-kereskedésében. Bécsben: Haasenstein és Voglernél (Neuer-Markt 11 sz.), Oppelik Alajosnál (Wollzeile 22. sz.), Rudolf Mosse officel. Zeitungs-Agent (Stadt, Seilerstätte 2), Pesten: Haasenstein és Vogler Urutca 13. Lang et Schwarz, Fűrdőutca 1. Süddeutsche Annoncen-Expedition Stuttgart. Nyilttér sora 20 kr.

Előfizetés

„Kolozsvári Közlöny“-re.

Megjelen naponként
egész nagy lven.

Előfizetési árak: egész évre 12 ft o. é.
hét óra 7 „ „ „
félévre 6 „ „ „
övényedre 3 „ „ „

Az előfizetések egyenesen a szerkesztőséghez küldendők be.

A „Kolozs. Közlöny“
szerkesztősége.

Tudósítás az erdélyi kath. statusgyűlésről.

I.

Gyula-Fehérvár, 1873. máj. 11.

Ma városunk szokatlan élnökségnek volt tanuja. A polgári rendű vendégek a papi rend különböző fokozataival vegyülve, a várnak érdekes színt kölcsönöztek. Csakhamar mindenki meggyőződött, hogy az egyházmegyei gyűlés hozta össze messze távolból az idegeneket.

Az érdekes mozgalom, mely kívülről ily színben tünt fel, még nagyobb fokban jelentkezett a püspöki lak nagy termében. Délután 5 órakor ugyanis előleges értekezletre jöttünk össze. A terem élénk társalgás színhelye lett. Közel 80 ember várta a pillanatot, midőn a nagyhorderejű gyűlés előkészítő értekezlete alkalmat nyújt arra, hogy megtudjuk, valjon a nézetek 1868. óta módosultak-e vagy merev állapotukban maradtak. A pillanat elérkezett. Jósika Lajos báró, a statusgyűlés másodelnöke a terembe gyengélkedő egészséggel lépett s élénken megjelentetett.

Csend lett. Most Simon Elek országos ügyvéd s a róm. kath. id. bizottság tagja emelt szót s indítványozá, hogy miután Jósika Lajos báró másodelnök gyengélkedik, Mikó Mihály, maroszeiki főispánt kérjük fel az elnökségre, mi egyhangulag elfogadtatt. Azután a tanácskozás következőleg folyt le: Mikó Mihály üdvözlő a jelenlevőket s megnyitja a gyűlést. A tárgyra térve mondja: ezelőtt 5 évvel egy gyűlésen próbát tettünk az autonomia megalkotására. A próba ugyan nem sikerült; de hasznos következményei voltak. A fölmerülő szükségletek az autonomia életbeléptetését kívánatosá tették. Azonban az életbeléptetés nem sikerülvén mostanig, az erdélyi püspök ő excija jónak látta összehívni az egyházmegyei gyűlést.

A mai értekezletnek célja eszmét cserélni a szervezet felett, melyet az erdélyi status szükségesnek lát a törvényen alapuló autonomia megalkotására nézve. Egy munkálat előtünk fekszik, méltóztatassanak ehez hozzászólni s meghatározni, hogy előbb felolvastassák-e, vagy a nélkül fogják elmondani nézetüket felette Simon Elek: mielőtt a munkálat tárgyalásába bocsátkoznék, általánosan kíván szólni. Azon meggyőződéssel jöttünk mindnyájan ide, hogy most a Sybilla utolsó könyve hozott hozzánk. Ha most is visszautasítjuk, ha most sem tudnánk határozott megállapodásra jönni, kath. ügyünket mélyen veszélyeztetnők. — Az 1848-ki pozsonyi országgyűlés 20-dik törvénycikkében a vallásfelekezetek viszonyosága kimondatván, a helyzet nagyon megváltozott. A kath. egyházi vagyon állami vagyon-

nak kezdett tekinteni. A magas clerus fel fogja a nagy horderejű ügyet s enyhíteni akarván a körülményeken, a dézmát állami célokra áldozatul hozta. Ez nem segítvén, erőlyesen lépett föl, s azt követelte az országgyűléstől, hogy a vallási egyenlőség ugyan mondassék ki, de a kath. vallás és egyház vagyoni hátránya nélkül. Az alsóház azt felelte, hogy már késő; ez annyit jelentett, hogy a kath. egyház vagyona már a fölcsúzás küszöbén áll. A clerus tovább ment s a felsőháznál keresett orvoslást s talált is annyiban, hogy a felsőház az alsóház határozatát visszavetette. Azonban ez sem segített gyökeresen. Ő felsége a legfőbb kegyuri jogot gyakorolta ugyan a kancellár útján, de a kath. egyház vagyonának a korm. iránti viszonyai soha sem constituáltak. A kormány érvényesítette a vallás-egyenlőséget s így elvetette a katolikusok előjogait, de a vagyont maga kezelte a nélkül, hogy kölcsönös megállapodás történt volna.

Látván ezt a magas clerus, a világi elemhez fordult s ezt kezdette bevonnai tanácskozásába. Ily közös tanácskozás tartott Pozsonyban, melynek eredménye azon emlékirat, melyet épen Fogarassy Mihály jelenlegi erdélyi püspök ur ő excija készítet. Ezen emlékirat, melyben a világi elem $\frac{2}{3}$ résznyi képviselő aránya szerint az egyházi ügyek intézésébe bevonatott, ő Felsége elé terjesztetett s az autonómiai congressus megtartásának napja kiis tüzetett, de a bekövetkezett szomorú események miatt meg nem tartott. Erdélynek jutott a kezdeményezés. Erdélyben ugyanis azon törvényes szokás volt, hogy országgyűlések alkalmával a katolikus rendek egyházi ügyek feletti tanácskozásra is összehívtak az erdélyi püspök által. A jelenlegi erdélyi p. ur ő nagyméltósága eleget tett ennek s 1866-ban a gyűlést összehívta a 48-ki alapon. E gyűlés a cultusminister utján feliratot intézett ő Felségéhez, kérvén őt, hogy az erdélyi önkormányzatot, mely régebb időkben is meg volt, állítsa vissza. A cultusminister nemesak ajánlotta ő felségének az ügyet, hanem tudva azt, hogy a magyarországi katolikus egyháznak is éppen olyan szüksége van autonomiára, a herceg primást hason intézkedések tételére folszólitotta, ki megköszönte a figyelmet s annál inkább ígerte az intézkedés megtételét, minthogy a kormány-gyámkodás ha használt is, de több hátrányára volt a katolikus ügynek.

Midőn 1868-ban mi összejöttünk, a püspöki kar nem volt eléggé készen munkálataival, nem volt tisztában az elvekkal s abban látta az autonómiát, ha minden jog egyelőre reá ruháztatik. Ez volt oka, hogy az erdélyi status-gyűlés azon időben nem tudott eredményre jutni, — az erdélyi püspök ugyanis nem akart oly praecedentst alkotni melyből utóbb a püspöki jogokra nézve hátrányos következmények vonathattak volna.

Azóta a viszonyok változtak, a nézetek módosultak. 1870-ben a magyarországi congressus összejött, tanácskozott s a szervezeti munkálatot ő Felségének fölterjesztette. Válasz még nem jött, s ha jön is, nem tudni minő. A munkálatnak ellenségei támadtak. Némelyek azt akarják, hogy a munkálat az országgyűlés elé terjesztessék, hogy mint régen, ugy most is ez cikkelyezze be az autonómiát, ez döntson felette. Az országgyűlés pedig nem dönt, míg a szervezeti munkálatban foglalt nagy horderejű kérdések elintézve s a vagyoni ügy szabatosan meghatározva nem lesz. Ennélfogva ma ugy állunk, hogy a kath. vagyon egy

oly kormány kezeli, melynek a mostani állami viszonyok szerint — semmi vallása nincs.

Mi következik ebből? Az, hogy utóvégre mindenesetre tenni kell valamit. Kell, hogy Erdély kiszálljon a nyílt térre, hogy papi és világi rend egyformán, testvéries egyetértéssel működjék, s fogjon kezét az önkormányzat létesítésére s a vagyonnak az állam kezéből kivetésére.

Ezen meggyőződés arra indította őket s más erdélyi köröket, hogy püspök ő excellentiáját az 1868-ki gyűlés folytatólagos összehívására fölkérjük. Kérésük teljesített s ő excija a kívánt gyűlést holnapra összehívni sziveskedett.

Egy munkálatot voltam bátor ez alkalommal szétosztani — végzi szónok beszédjét. E munkálat nem egyes emberé, hanem a jelenleg fennálló ideiglenes bizottmánytól származott azon oknál fogva, mert a 68-ki szervezeti szabályok az igazgató tanács, illetőleg bizottságnak adják a jogot indítványok előterjesztésére s egyáltalán kezdeményezésre. Ezen alapon készült a munkálat, méltóztatassanak hozzászólni s tárgyalásának módozata fellett határozni.

E beszédnek általános jó hatása volt. Mindenki azon meggyőződést erősítette meg, hogy az autonomia életbeléptetése tovább nem halasztható. A nézetek azonban eltérők voltak.

A por Károly báró királyi táblai elnök jónak látja, hogy holnap egy bizottság küldessék ki a végett, hogy a munkálatról véleményt terjesszen a gyűlés elé.

Veszely Károly indítványozza, hogy most olvassuk föl a munkálatot s ismerkedjünk meg általános alapvonalával.

Gál János: Ne küldjünk ki bizottságot, hanem kik a munkálatot tanulmányozták, adják elő annak alapelveit.

Simon Elek fölolvassa a miniszteri leiratot, melyly az 1868-ki gyűlés összehívott, s erre alapítja a gyűlés feladatát.

Keserü Mózes jelen volt azon bizottságban, mely az előtünk fekvő munkálatot Kolozsvárt készítette. Célja e munkálatnak akkor az volt, hogy ha egy év alatt a magyarországi autonomia nem lép életbe, sürgősen az erdélyi status-gyűlés elé terjesztessék. A sürgősség már az egy év letelte előtt jelentkezett. Indítványozza, hogy ne ereszkedjünk általános szervezkedésbe, hanem minthogy ő Felsége leirata minket erre fölhatalmaz, válasszunk meg rögtön az igazgató tanácsot mely a mostani kath. bizottság helyébe lesz lépendő.

Ezután kérjük meg ő Felségét, hogy az ujonnan választott s nem kormányi, hanem az erdélyi kath. status kifolyását képező bizottságnak adja át az erdélyi egyházmegyéhez tartozó vagyont. Ily módon hamar eredményhez jutunk.

Simon Elek fenntartva magának azt, hogy az előbb mondottakra megtegye észrevételeit, most szorosán a munkálathoz szól. Igaz, hogy az 1866-ki szervezet mellett is kellő jogalapon mozognánk. Azonban szükség tudnunk, hogy ama gyűlés csak előkészítő gyűlés volt egy újabb szervező gyűlésre, melynek fenntartott a szabályok kidolgozása s a kezelési módozatoknak a kormányval együttes megállapítása. A munkálat, mely előtünk fekszik megfelel e célznak. A szervezet népképviselőre és a honoratorokra van fektetve. A tárgyak, melyek hatáskörébe tartoznak, vi-

lágosan meg vannak jelölve. A vagyon, mely az erdélyi egyházmegye tulajdonát képezi szabatosan meghatározva. A teendők, melyek az igazgató tanács működési körét teszik határozottan megszabva. Végül átmeneti intézkedések a végett, hogy az igazgató-tanács nyereség utasítás szerint az önkormányzatot beállítsa. Ennél tovább nem mehetünk. De ennyit okvetlenül tegyünk meg. Ne csak igazgató tanácsot válasszunk, hanem az egész szervezeti rendszert állapítsuk meg, és pedig állapítsuk meg egyetértő működéssel és azért, hogy lássa a miniszter, miszerint nem egy rendezetlen, hanem egy rendezett testületnek adja át a vagyont.

Keserü Mózes ismételtén sürgetősnek tartja a kath. commissió helyébe lépendő igazgató-tanács megválasztását. Periculum in mora. A pénzügyminiszter föl akarta vitétni alapjainkat Buda-Pestre. A podgyászolás már már kezdetét is vette. Ő Excija, a püspöki szentszék és kath. bizottság óvást jelentettek be, hogy az erdélyi vagyont innen ne vigyék ki. A cultusministert is pártolásra kérték föl s így sikerült az elvitelt megakadályozni. A késedelmezés veszélyt hozhatna, újból ajánlja, hogy válasszunk meg az igazgató-tanácsot.

Gál János új szervezkedésbe nem ereszkedik. Egy szervezet már van a Magyarországi congressus munkálataiban, ha ujat készítenénk, ez a dolgot késleltetné, mert az új szabályzatot a kormánynak még tanulmányozni, még ő Felsége s talán az országgyűlés elé kell terjesztetni, mi sok időt vesz igénybe. Válasszunk tehát az 1866-ki alapon igazgató-tanácsot, hogy ez a vagyont átvehesse, mert az eszélyes eljárás azt követeli, hogy minél előbb a vagyonhoz jussunk.

Ninger Ignác veszélyt lát a késedelmezésben. Hannibal ante portas. Simon Eleket pártolja, azt akarván, hogy mind a szervezeti szabályok megállapíttassanak, mind az igazgató-tanács megválasztassék.

A por Károly kir. táblai elnök a teljes szervezkedés keresztülvitele mellett van. Azoknak, kik attól tartanak, hogy a kormány nem erősíti meg az általános szervezkedésre vonatkozó szabályokat, azt mondja: ha az egész szervezetet elutasítja, akkor a részletet, az igazgató-tanács megválasztását is el fogja utasítani. Ha a magyarországi congressus eredményét nem vártuk volna, eddig rég készen volnánk önkormányzásunkkal.

Jósika Lajos báró szintén a teljes szervezkedésbe kíván beleereszkedni, ha a kormány nem erősít meg, akkor is megnyugszunk, mert jog-alapunk megmarad s mégis vigasztal a gondolat, hogy minden kitelhetőt megtettünk.

Veszely Károly a munkálat minden betűjét elfogadja, s nézetét a többségnek aláveti. Maradjunk a létező jogalap mellett, ő felsége nem a közgyűlés szervezése, hanem a 66-ki szervezkedés alapján a főtanács megválasztására küldött ki. Jó lesz tehát ezt megállapítani, s hatáskörét meghatározva, utasítással ellátni.

Lönhárd F. azt indítványozza, hogy a holnap kiküldendő bizottságnak azt is adjuk utasítást, hogy véleményt mondjon arról, valjon általánosan szervezzük magunkat, vagy csak igazgató-tanácsot válasszunk. Így hullámozott a gyűlés négy óra hosszat a nélkül, hogy megállapodásra jutott volna. Végre is elnök constataván a nézet különbségeket, az értekezletet azon kijelentéssel zárta be, hogy

Melléklet: R. Orlicé tanár részletes játékasítása.

miután mi nem vagyunk határozat hozatalra feljogosítva, a holnapi gyűlés fog dönteni a kérdés felett.

Legujabb táviratok.

Bécs, máj. 13. A tegnapi értekezleten a pénzügyminiszter azon kérdést terjesztte elő, vajjon a bankakta felfüggesztését nem lehetne-e pénzügyi mivelettel pótolni, olyképp, hogy a bank devise-jei megszorításával az érc fedezetet emelne. A többség e mivelet ellen nyilatkozott, mert váltónyargaláshoz hasonlítana; azért esetleg a bankakta felfüggesztése pártoltatott. A előbörzei üzlet nem nyitott meg, mert előbb a fizetések eredményét akarják bevárni.

Bécs, május 13. A mai déli börzén a börzei biztos, a pénzügyminiszter meghatalmazása folytán kinyilatkozta, hogy a holnapi „Wiener Ztg.” egy császári rendeletet fog közölni, mely a nemzeti bankot felhatalmazza, hogy alapszabályaihoz képest váltókat számítolhasson le, vagy értékpapírokat zálogba vehessen, a nélkül, hogy a kiadott bankjegyszám tekintetében a bank alapszabályai megállapított mennyiséghez lenne kötve.

Róma, máj. 13. A pápa tegnap óta valamivel rosszabbul van; e miatt ma nem adott kihallgatásokat. A király ma ünnepélyesen fogadta a japáni küldöttséget.

Genf, május 13. A genfi hírlap jelenti, hogy több francia szökevény fogatott el; köztük két kommunista és oly egyén, ki Lyonban, közpénzek elikkasztása miatt 20 évi kényszermunkára ítéltetett; ez utóbbi a szövetség tanácsa rendelkezése kiadatott.

Berlin, május 13. A képviselőház Roon kiváratára beleegyezett, hogy a nagy vasúti kölcsön ügye mai napirendről visszavetessék, mert a kereskedelmi miniszter lépése folytán a tárgyalások függőben vannak.

Stockholm, május 12. A királyi pár ünnepélyes megkoronázása a külföldi követek, dipl. testületek és roppant néptömeg jelenlétében megtörtént.

A magyar delegáció zárulása.

Bécs, május 11.

Kezdeté d. u. 4 órakor.

Elnök: Perczel Béla.

Jegyzők: Széll Kálmán, Bujanovics Sándor.

A kormány részéről jelen vannak: Andrássy Gyula gr., Holzgethan, Orczy Béla b., Szentgyörgyi Gy., Benedek altábornagy, Mérey A.

Elnök: Méltóztassanak helyeiket elfoglalni, a mult ülés jegyzőkönyve fog hitelesített.

Széll Kálmán jegyző: (olvassa a jegyzőkönyvet.)

Elnök: Ha nincs észrevétel, a jegyzőkönyv hitelesítettik.

Andrássy Gyula gr. külügyminiszter: T. országos bizottság! Ő Felsége a közös ügyek tárgyalására kiküldött bizottságok egyértelmű határozatait helybenhagyván s megerősítvén, van szerencsém azokat a t. országos bizottságnak azon

tiszteletteljes kéréssel átnyújtani, hogy azokat szó-kás szerint kihirdetni méltóztassék.

Örömmel használok föl az alkalmat, t. országos bizottság, ő Felségének parancsát teljesíteni, melylyel azon fölötté megfizetett megbízásban részesültem, miszerint a mélyen tiszt. bizottságnak azon hazafias áldozatkészségért, melylyel Magyarország kivételes pénzügyi nehézségei dacára a monarchia véderejének fenntartására s fejlesztésére szükséges összegeket részéről is felajánlotta, teljes királyi elismerését fejezzem ki.

Kötelességemnek tartom egyszermind hivatalársim nevében is a t. országos bizottságnak a tárgyalások egész folyamata alatt irányunkban tanúsított nagybecsű bizalma és készséges támogatásáért őszinte köszönetet mondani

Kötelességemnek tartom még különösen a magam nevében is azon bizalomteljes támogatásért, melylyel az általam vezetett külpolitika irányára a t. bizottság részéről ez alkalommal is találkozott, őszinte köszönetet mondani. Oly erkölcsi erőnek tekintem én ezt, melynek segítségével reményem, hogy az eddig változatlanul birt bízodalmat a jövőendő eredményei is igazolni fogják. (Élénk éljenzés.)

Bujanovics Sándor jegyző olvassa a megerősített határozatokat.

Elnök: T. országos bizottság! A közös államháztartás 1874 évi költségének tárgyalására kiküldött ország. bizotts. befejezte munkáját. Eljárásában jelen alkalommal is folytonosan szem előtt tartván az ország pénzügyi helyzetét, tartózkodt megszázazni mindazt, mit szükségesnek vagy halaszthatatlannak nem tartott; de kötelességének vélt megfelnéi az által, hogy azon költségekhez járult, melyeket a monarchia biztonságának érdekei követeltek.

Jóllehet a közös külügyminiszter által folytatott s ezen ország. bizottság által is teljes elismerésre méltóított politikában a béke fennmaradásának csak biztosítékát látja a bizottság, de egy régi, de azért jelentőségéből mit sem veszített latin közmondást közvetve, nem vonta meg a hadügyi kormányzatól sem azon eszközöket, melyek a közös hadsereg fejlesztésére, harczerkészítésének emelésére, s így a békének ezen irányban is biztosítására szolgálnak.

A delegáció által megállapított és ő felsége által szentesített költségvetés szerint az 1874. évi szükséglet a vámjövedelem levonása után tesz 93 millió 049,377 frtot, ebből Magyarországra a 2% után 1.860,487, a 30% után 27.356,516 frt. összesen 29.217,503 frt. esik. Következésképpen az 1873 évre engedélyezett pótlások figyelembevételével mellett Magyarországnak az 1874 évi hányad által fizetendő összege 326,493 frttal kevesebb az 1873. évre eső hányadánál. Az országos bizottság így járván el feladatában, a teljesített kötelesség megnyugtató tudatával térhet vissza küldőinek soraiba.

Az országos bizottság tagjai jelen ülésezésük ideje alatt szemtanúi voltak ünnepélyeknek, melyek nem egyedül fényűzők, hanem jelentőségük által is emelkedtek ki.

Felséges királyunk leánya, Gizella főhőgnő ő felsége mult april hó 20-án tartá egybekelési ünnepét Lipót bajor kir. hg. ő fenségével. Szerencsés voltunk ez ünnepélyen részt venni, még pedig a loyaltás és ragaszkodás azon igaz érzületével,

mindazon beavatkozástól, melyet egy felvilágosult szellem az alkotmányon tehetett volna. Éppen ez a tudatlanság, összekötve avval a nyers nemzeti dacccsal, mely minden spártainak közös jellemvonása volt, állotta útját a más görög népekkel való összekeveredésnek.

A haza volt az első látvány, mely a spártai gyermek előtt feltűnt, mihelyt gondolkozni kezdett. Az állam kebelén növekedett, s minden, a mi körülte létezett, nemzet, állam, és haza volt. Ez volt a legelső benyomás, s egész élete ezen benyomás örökös megújulása volt. A spártai otthon nem talált semmit, a mi lekötötte volna. A törvényhozó elvont minden ingert szeméi elől. Csak az állam ölen talált elfoglaltatást, gyönyört, tiszteletet és jutalmat. Hajlamait és szenvedélyeit e központ felé terelték. Nem csoda tehát ha a spártaiak hazaszeretete oly fokot ért el, mely előttünk csaknem hihetetlennek látszik. Innen van, hogy ezen közletársaság polgárai egy pillanattal sem kételkedtek, ha arra került e dolog, hogy az önfenntartás és a haza megemlése között kell választani. Könnyen megérthető e mikép érdemelte ki Leonidas 300 bajtársával azt a sírverset, a maga nevében a legszebbet, a politikai erények legfenségesebbek emléket: Vándor! ha Spártába érsz, beszélj el, hogy mi itt estünk el, törvényeinknek engegelmekedve.

Meg kell vallani tehát, hogy czélszerűbb, átgondoltabb valamit képzelnem sem lehet ennél az alkotmányánál, hogy az egy bevezetett mesteri mű maga nemében, s a maga egész szigorúságában keresztül vive, szükségképp önmagán kell, hogy nyugalomra jöjjék. Ha azonban rajzom itt véget érne, egy nagy tévedésben tenném magamat hibássá. Ez a csodálatra méltó alkotmány minden tekintetben elvetendő, és az emberiségre nézve nem történehetnék elszomorítóbb dolog, mintha az államok ezen minta szerint szervez-

melylyel Magyarországnak is minden lakója az uralkodó-ház iránt tántorithatatlanul viseltetik.

Jelen voltunk azon felül azon ünnepélyen, melyben máj. hó elsején ő felsége legmagasabb személyében méltóztatott megnyitni azon palotát, mely a munkának és kultúrának — az erkölcsi hatalom e két fontos tényezőjének emeltesett; és alkalmunk volt meggyőződni, hogy Magyarország a világiállásban azon minden tekintetben tisztas helyet foglalja el, mely napról-napra emelkedő kulturális viszonyánál fogva őt megilleti.

Fogadja a t. országos bizottság a betegsége miatt legnagyobb sajnálatunkra meg nem jelent n. érdemű s köztisztviselőben álló elnökünknek, valamint tisztviselő társainknak nevében hálás köszönetemet azon szives támogatásért, melylyel eljárásunk, s azon jóakaratu elnezésért, melylyel gyarlóságunk iránt viseltetni méltóztatott.

Kérjük az országos bizottság tagjait, hogy benünket továbbra is szíveségökben és jóakarattal megartani méltóztassanak. Nem fejezhetjük be méltóbban munkálkodásunkat, mint azon őszinte bensőségéből eredő kívánatunk kifejezésével: Isten étesse sokáig zavartalan boldogságban felséges urunkat, királyunkat, felséges asszonyunkat s fenségese gyermekeit! (Az elnök és bizottság tagjai felállnak. Lelkes éljenzés.)

Isten árasza bőségesen áldását Magyarországra és annak lakóira! (Élénk éljenzés.)

Haynald Lajos: A bizottság köszönetét tolmácsolja a betegsége miatt távol levő elnök és az elnök irányában a tanácskozások bölcs és tapintatos vezetéseért.

Zsedényi Ede: A jegyzőknek önmegtagadó fáradozásuk és kitűnő szorgalmukért a bizottság nevében köszönetet mond.

Mindkét indítvány élénk éljenzéssel fogadtatik és a jegyzőkönyvbe felvétetik.

Széll Kálmán jegyző. (Olvassa a jegyzőkönyvet.) Hitelesítettik.

Elnök: Ezzel az ő felsége által f. é. apr. 2-ára Bécsbe legkegy. egybehívott országos bizottságot bezártam nyilvánitom. (Felkiáltások: Éljen az elnök!)

A magyar mérnök- és építészegylet egyetemes szakülése.

Május 10-én.

A mérnök-egylet mai ülése, mely Hollán Ernő elnökle alatt tartott, mind érdekesség, mind műszaki tudományosság tekintetében méltán sorakozhatik az egylet bármily előbb tartott ilyen mű ülései mellé. Az ülés tárgyat Bokody Lajos jeles magyar mérnöknek értekezése az alsó Duna hajózási akadályairól képezte. Ő mint a kormány megbízottja foglalkozott az alsó Duna akadályairól, értekezése elején röviden jellemzi az alsó Dunát, melynek gyönyörű vidéke komoly mérnöki kedélye dacára is elragadta; a vidék magasztalása után részletesen áttér az óriási akadályok tárgyalására, melyek a hajósok előtt őp oly veszélyesek, mint a forgalomra és kereskedelemre nézve károsok. Ezen akadályok a Vaskaput kivéve mind hazánk területén vannak. A kiálló sziklacsucok, az emelkedő zátonyok és a folyam vad gyorsasága oly vészes és hatalmas volt, hogy féktelen szilajságának megbazalozására egy Traján és egy Széchenyi kellett!

tenének. Nagyon könnyű ez állítás igazságáról meggyőződni.

Saját czélját tekintve, Lykurgus törvényalkotása az állami és emberi tudományok egy mester műve. — Ő egy hatalmas, önmagában alapuló, megingatlan államot akart; a cél, mely után törekedett, a politikai erő és állandóság voltak, ezen czélt annyira elérte, a mint az akkori körülmények között lehetséges volt. De ha a czélt, melyet Lykurgus maga elé tűzött, az emberi természettel elmentésnek találjuk, akkor a csodálkozás helyébe a rosszaság lép; azon csodálkozás helyébe, mely az első futó pillanatban meglepett. Az állam érdekének mindent fellehet áldozni, csak azt nem, ki nek az állam, csak eszközként szolgál. Az állam maga sohasem cél; fontos, mintegy oly föltétel, mely alatt az emberiség czéljai elérhetők; ezen czél pedig nem egyéb, mint az ember minden tehetségeinek kifejtése, az előhaladás. Ha egy alkotmány megakadályozza az emberi erőnek kifejtését, a szellem előhaladását, ártalmas és elvetendő, bármily átgondolt, a maga nemében bármily tökéletes legyen. Tartóssága inkább megvetést érdemel, mint dicséretet, az ily alkotmány csak egy meghosszabbított rossz; minél tartósabb, annál károsabb.

Egyáltalában politikai intézmények megítélésénél szabály gyanánt állithatjuk fel, hogy azok csak annyiban jők és dicséretre méltók, mennyiben az emberben levő minden erő kifejtését elősegítik, mennyiben a mivelttség előhaladását támogatják, vagy legalább nem akadályozzák.

Ezzel az általános mérvszabályal ellátva, nem lehetünk sokáig kétségesek arra nézve, hogy miképpen kell megítélni Lykurgus államát.

Egy erény volt csupán, mely Spártában minden másnak mellőzésével gyakoroltatott: a honszeretet. Ennek a mesterséges ösztönnek az

A hatalmas sziklák szétrombolása által, habár ez neki sikerült is, az alsó Duna az akadályoktól meg nem tisztult, s veszélyessége most is hátráltatja a közlekedést. Lefelé menve az első nevezetes szikla O-Moldova mellett van, mely vészjóslóan emelkedik föl csúcsával a szirtek közül, mint egy megerősítendő a népmondát, mely az egy bűnös asszony miatt, megfélemlítésül emelteti ki a vízből a természet által, — a szikla ma is bűnbánó asszony szirtjének nevezetik. Ez érdekes sziklán alól egyik nevezetes akadályt képezi a Babakály sziklacsuc, melynél két ágra szakad a Duna. Vászárhelyi, a ki nagyszerepet játszott az alsó Duna akadályainak elhárításában, az egyik ágnak betöltését ajánlotta. Babakálytól Berráskáig a Duna nagyon változó mind mélységre, mind szélességre nézve, e vidéken is fordulnak elő kiálló sziklacsucok és zátonyok, de ezek nem annyira veszélyesek. Ezen a vidéken a hajózási akadály abban rejlik, hogy a hajózási vonal a parttól messze fekszik, itt olyan folyamsebesség, mely a fölfelé hajózást megakadályozná, nem jön létre. Berráskánál látható az első vízbukás. Ezen alól a Duna medre egyszerre összeszorul a két partján végig húzóó meredek sziklák által nyomtatva, s itt már egyszerű vizesékek láthatók. A mint az utazó e vízuhatagok körül elhalad, nem messzire, egy kiálló sziklaórmon bevésvé Pógradenánál látható a Traján tábla, dicsőítő latin föliratokkal.

Pogradena körül a víz rohamossága nagy akadályt gördít a fölfelé hajózás ellen. Itt ömlik be a magas sziklacsucokról kavicsokkal megrakottan egy gyors patak a Dunába, a mi szintén csak a turistáknak kellemes de nem a hajókázásnak. Ezen alól a Duna mindinkább rohamosabb és rohamosabb gyorsasággal törtet a sziklakorlátok között bőszülten csapkodva azoknak oldalait. A Közle szikla körül a Duna már oly sebes, hogy a fölfelé vontatás állatokkal már nem lehetséges. Itt Vászárhelyi egy hajócsatorna létesítését ajánlotta, mely a víz alatt menne, azonban a költségvetés oly magasra rugott, hogy tervétől visszariadt ő is. Doykén alól a baloldalon 300° bosszu sziklacsuc vonul végig, jobbfelől szintén, hozzá még a vízből kiemelkedő szirtek, továbbá zátonyok és a víz is e helyen borzasztó rohamossággal fut alá, e helyet maga a gőzhajózási társaság sokkal löbb gondot adónak tartja, mint a Vaskaput. Ezen alól a folyam egyszerre kiszélesedik s kellemes benyomást tesz az utazóra. midőn a szűk sziklafalak közül a sík tengerhez hasonló látványt nyújtó, kiszélesedett Duna sima tükreire jut.

Az alsó Dunának, mondhatni legérdekesebb részét képezi a Karántól Vaskapuig tartó út. A karánti szorosnál 80 ölnyre összeszorul a Duna, holott máshelyt átlag 400—500 öl széles, Karán körül hatalmas sziklák emelkednek fölfelé, melyeknek eltávolítása, a Duna kiszélesítése tekintetéből óriási munkát igényelne. Karánon túl a Vaskapuhoz közeledünk, itt szélesebb lesz a Duna, a folyam maga fonságesebb, méltóságosabb és hatalmasabb alakot ölt magára, míg végre elérjük Vaskaput, melynek rettenetes vészes híre messze földekben él a hajósok ajkain. A Vaskapunál a leghatalmasabb sziklacsucok a baloldalon vannak, a jobboldalon pedig egy külön ág vonul végig és a fölfelé vontatás ezen történik.

A kiálló sziklaszirtek, vészes zátonyok és ágaskodó csucok egész raja van itt, melyek mindannyian jellemző nevekké birnak. A Vaskapu ve-

emberiség legtermészetesebb, legszebb érzelmi estek áldozatul. Az erkölcsi érzelmek rovására megszerzetetett a politikai érdem, s a tehetség ehhez irányítva fejtetett ki. Spártában híre sem volt a családi, anyai, gyermeki szeretetnek, sem a barátság; csak polgárok voltak, csak polgári erény létezett. Hosszas időn keresztül csodálták azt a spártai anyát, ki a csatából megmenekedett gyermekét bosszusággal taszította el magától, s a templomba sietett, hogy hálát adjon az istennek az elesettekért. A lélek ily természetellenes erejéért az ember nem kíván szerencsét az emberiségnek. Egy gyöngéd anya sokkal szebb jelenség az erkölcsi világban, mint egy koros teremtmény, mely eltagadja a természetes érzelmeit, hogy egy mesterseges kötelességnek eleget tegyen. Mennyivel szebb látványt nyújt Cn Marcius Coriolanus, a bosszut és győzelmet, mert nem tudta tovább nézni anyja könnyeit.

Az által, hogy az állam volt gyermekének atyja, a természetes atya megszünt azzá lenni. A gyermek sohasem tanulta meg atyját és anyját szeretni, mert elszakítva tőlük a csecsemő korban, csak hallomásból ismerte őket, s nem jótéteményeiből. A közönséges emberi érzelmek még iszonyatosabb módon gyilkoltattak meg Spártában, s ezzel a kötelességek öntudata, a nemek iránti tisztelet visszahozhatatlanul oda lett. Egy általános törvény kötelességgé tette a spártaiaknak a kegyetlenséget megszokással szemben; valóban ezen szerencsétlen áldozatokban maga az emberiség gyalázott meg. A spártai törvénykönyvben a legveszélyesebb tant hirdették, az embert eszköznek s nem czélnak tekinteni, s ez által törvény szerűleg döntettek le egy a természetjog, mint az erkölcsiég alapelemei. Feláldozták az erkölcsiéget, hogy ennek árán valamit nyerjenek, mely

szélyességét növeli még az iszonyu sebességi roham, melylyel a felbőszült folyam dühörögve törtet keresztül a sziklaszorosokon.

A Vaskapu akadályainak elhárítására több ajánlatok tettek; így Vásárhelyi zilipes kerülő csatornát ajánlott, de ez a mostani gyors forgalom mellett igen hosszú időt venne igénybe, egyébiránt az újabb kútú hajózási gépek képesek dacolni a folyam szilajságával.

Legújabbban a kormány és az osztr. gőzhajózási társulat megbízott két mérnököt, az előbbi egy németet, az utóbbi egy amerikai, hogy tegyék tanulmányaik tárgyává az alsó Duna akadályainak mikénti elhárítását.

Ezután érkező ismerteti az ezek által készített tervezeteket műszaki tekintetben — s végül kijelenti, hogy örömeire szolgálna, ha a magyar szakértők figyelmét sikerült fölkeltenie az alsó Duna hajózási akadályainak fontosságáról!

Az angol munkások lakomája a bécsi nemzetközi kiállításon.

Bécs, május 11.

Az angol munkások lakomája képezi a nap főeseményét. E diszejét a walesi herceg adta a nemzetközi kiállításon működő angol munkások részére. E nemes tett jellemzi az angolt, ki becsülni tudja a munkát és elismeréssel viseltetik a munka képviselőinek érdemei iránt. E diszejét, melyről M. Owen az angol bizottság titkára szíves volt eleve értesíteni — a kiállítási parkban levő „English Restaurant”-ban tartották meg.

Kétszáz ötvenen lehettek jelen a zsúfolt teremben, melyben három hosszú asztalnál foglaltak helyet a meghívottak. Tisztán egyszerűen öltözött marozona alakok voltak ezek, kiknek arcukra volt írva a Warkmann és „Gentleman” egyaránt. A terem az angol tengerészeti lobogók minden fajúval egyenesen volt díszítve, és ezek között jutott egy-egy a más nemzetek színei közül is, u. m. osztrák, francia, olasz, sőt mirőlünk sem feledkeztek meg: az egyik szöglet ablak felett a magyar színek képezték függőnyezetet.

A „Bar”-nál, mely ezúttal el volt választva a nagy teremről, hét „beatiful lady,” sürgött forgott, kik ez alkalomra fehér ruhákban valának öltözve, és vörös fehér kék szalagok függtek át vállaikon. Szépek és nyájasok voltak. A teremben a közép-asztalnál a „chairman” Mr. Owen volt, ki már most egyik legnépszerűbb embere a kiállításnak. A díszesen terített asztalok bőven valának megrakva borokkal. A portit nagy ezüstözött korsókban hordák már körül, midőn a walesi és öcsöce Arthur herceg megjelentek, egyszerűen, mint mindig, polgári ruhában.

A munkások lelkesedése leírhatatlan volt, midőn leendő fejedelmüket megpillanták, a „Hurrah” szünni nem akart. Végre Mr. Owen felállván, nagy nehezen helyreállott a csend.

A hercegeknek mondott szívélyes köszönetet a munkások nevében, kik ismét lelkesen kezdtek el hurrázni; a walesi herceg rövid szavakban választva, a munkásoktól felköszöntvén poharát színt őríté. Képzelné lehet a lelkesedést, mely ezt követé.

A beszédek egymást követték. A legérdekesebb volt az, melyet az elnök és az angol

azonban csak mint eszköz ezen erkölcsiségre birt becsesél. Lehet-e ennél valami ellentmondóbb, s egy ellentmondásnak lehetnek-e iszonyubb következményei? Nem volt elég, hogy Lykurgus az erkölcsiség romjain építette fel az államot, még egy más módon is az emberiség legfőbb célja ellen dolgozott, midőn jól átgondolt államszerkezete által a spártaiak szellemét állandóan megtartotta azon fokon, melyen ő talalta, s örökre megakadályozott minden előhaladást.

Spártából mindenemű ipar száműzve volt, a tudományok elhanyagolva, a kereskedelem idegen nepekkel megtilva, minden külföldi kizárva az országból. Ezáltal bedugták mindazon csatornát, melyeken a nemzet számára tiszta fogalmak folyhattak volna be. Sparta örökös egyformaságban, szomorú egoizmusban mozgott maga körül. A polgárok dolga volt megtartani, mivel birtak, megmaradni, a mik voltak, nehogy valami újat szerezzenek, vagy magasabb polczra emelkedjenek. Kérlelhetlen törvények öröködték a felett, hogy az államgépzetet semmi újítás megne tamadja, s a kor haladása a törvények formáját ne másítsa meg. Hogy ezt a helyhez kö ött, időleges alkotmányt tartóssá tegyék, a nép szellemét kellett állandóan megtartani abban az állapotban melyben az alapítás alkalmával volt. Igen, de láttuk, hogy a szellem haladásának az állam céljává kell lennie.

Lykurgus állama csak egy feltétel alatt állhatott fenn, ha a nép szelleme nyugalomban marad. Csak az állam legfőbb és egyetlen céljának számításán kívülhagyása által tarhatta fenn. A mit Lykurgus dicsőítésére felszoktak hozni, hogy Sparta csak addig virágzott, míg törvényei betűjének engedelmességet, a legveszedelmebb, mit róla mondani lehet. Éppen azért volt Sparta szerencsétlen állam, mert nem bontakozhatott ki azokból az állami formákból, melyeket Lykurgus adott,

bizottság titkára ő felségére a királyra és királynéira mondott, nagyon hangsúlyozva a „king of Hungary”-t, mi nekem ott levő magyarnak igen jól esett hallanom.

A hírlapírók egész csoportja volt összegyűlve az elnök háta megett, lesve annak minden szavát. Az ő felségekre mondott toasztot külön futár vivé el a kiállítási távirati hivatalba, hogy onnan a Burgba jusson.

Több más áldomás után ismét Owen beszélt és ép oly jellemző mint eredeti beszédet mondott. Megemlékezett jelenlevők itt és távol levő nejei, gyermekei és kedveseiről. Megható volt a pillanat, midőn említé „én is családapa vagyok, még pedig nagy családé, és olyan szerencsés, hogy nóm és családom körében vagyok, bár távol hazától, de vannak barátim köztünk, kik nem ily boldogok, mint én, kiknek neje, gyermekei vagy szeretője távol van; — ezek egekességére és boldogságára emelem tehát poharam.”

A hatás, melyet e szavak s különösen a „sweetheart” (szerető) szó előidézett, rendkívüli volt. Az ifjak a székekre ugráltak lebegtetve kalapjaikat, míg az idősebbek állva maradtak és visszagondolva az old Englandban hagyott family home-ra, éltették a derék Mr. Owen oly érzelmes szavaiért. A „Toast master vagy order,” kinek az a szerepe, hogy a köszöntés kimondása után a hányzori hurrahást rendezze, alig tudott szóhoz jutni, míg végre elhatározta a legfelsőbb fokú „three times three” és kilencszer éltették az angol munkások kedves övéiket.

E lakoma alkalmával egy igen nevezetes esemény is történt, mel nagyon jellemzi a bécsi rendőrség mohó, tapintatlan eljárását. A tulzott loyaltitás, és tudatlanság már nem egyszer blamirozta a bécsi rendőroket. E lakoma alkalmával nem történt több, csak az, hogy a walesi herceg kíséretéhez tartozó titkos angol rendőroknököt Mr. Hagent, mielőtt a herceg után a terembe lépett volna, elfogták és zár alá helyezték. Képzelné, mily nevetést szült ezen „plunder,” mint egy mellettem álló mondá. Majd megadják ezért a bécsi rendőrségnek az angol lapok! P. N.

UJDONSÁGOK.

Kolozsvár, május 15-én.

— **T. olvasóinkat kérjük, méltóztassanak előfizetéseiket mihamarabb megújítani, nehogy a lap küldésében fenakadás történjék.**

— **Nyarádi Lajos,** a torna-vivoda intézett derék torna tanára, az ev. ref. collegium ifjúságának szombati májálisának, mint halljuk, a déli-élti tornászati gyakorlatok rendezését szíves volt elvállalni.

— **Az egyetemi májálisról** már előre is a legszebbet írhatjuk. A rendező bizottság erőnye a Nemes-kertet ékes lámpionok szemképráztató fényével fogja elárastani s a bejáratnál olyan díszes transparentek lesznek elhelyezve, milyent eddig egy tavaszi ünnepélyen sem láthatánk. Bartha Lajos, a kert bérloje pedig ez alkalommal a bevezetett gázvilágítással fogja meglepni a közönséget s a mi fő varása e 28-án lefolyó ünnepélynek: igen valószínű, hogy Salamon János, kedvelt nép-

a nélkül, hogy a teljes megsemmisülésnek kine tegye magát; azért, hogy ennek kellett maradnia, a volt, mi aképpen fennállnia, amint egyetlen ember megalapította. S valóban törvényalkotója nem adhatott volna szomorubb ajándékot, mint az alkotmány ezen örökkévalóságát, mely annyira utjába állott igazi nagyságának és boldogságának.

Ha mindezeket összefoglaljuk, eltűnik azon csalfa fény, mely a tapasztalatlan szemet megvakítja, s többé nem látunk egyebet, mint egy kezdetleges, tökéletlen kísérletet, az emberiség gyermekkorának próbálgatását, melynél hiányzott a tapasztalat, a tiszta belátás, a dolgok valódi viszonyait felismerni. De bármily hiányosnak is tűnjék fel ezen első kísérlet, a világtörténet komoly kutatója előtt mindig tanuságos marad. Óriási előhaladása volt az emberi szellemnek, hogy a mi eddig az esetlegességre, és a szenvedélyre volt alapítva, most úgy tűnik fel, mint tervszerű alkotás. Az első kísérlet szükségképpen tökéletlen minden alkotásnál, de mindig becses marad, mert a legnehezebbekben nyilvánul. A szobrászok Hermés oszlopaival kezdték meg, mielőtt Antineus vagy a vaticáni Apolló tökéletes alakjára rájöttek volna; s a törvényhozók sokáig bolyongtak az éretlen kísérletek terén, míg a társadalmi erők szerencsés egyensúlya önmagától kinyitkozott. A kö túrelmesen szenvedti az alakító vést, a hurok, melyeket a művész érint, visszafelélenek neki, anélkül, hogy újakra ellenhatást gyakorolnának.

De a törvényhozó egy cselekvőleg visszaható anyagon, az emberi szabadságon dolgozik. Azt az eszményt, mit ágyában bármily tisztán gigondolt, csak tökéletlenül valósíthatja meg; itt már a kísérlet is dicsőre méltó, ha önzetlen jóakarattal kezdődött, s célravezetőleg végződik.

zenészdüh társulatának bűbajos zenéjében gyönyörködhetünk.

— **Kovács János, m. kir. egyetemi angolnyelv-tanító** az angolnyelvből előadásait mult hétfőn kezdte meg, egy jeles bevezető beszéddel, az angol nyelv sajátosságait illetőleg; — biztosította a hallgatóit, — hogy magának a kijetésnek megtanulása sem oly nehéz dolog, mint azt sokan hiszik, — csak kitartás, figyelem s félév alatt e nehéznek látszó feladatnak is eleget lehet tenni. Az előadások az egyet. 15 és 8 számú tantermekben tartatnak, és pedig az elsőben hétfőn, szerdán és pénteken déli 12 — 1 óráig az elméletiek (Dallos nyelvtana nyomán), az utóbbiban kedden, csütörtökön és szombaton d. u. 4—5 óráig a gyakorlatiak (Goldsmith „The vicar of Wakefield”). — Ez előadásokra bárki is rendkívüli hallgatónul beirathatja magát még most, részünkről, kik az angol mivelődés terjedését óhajtjuk ajánljuk azokat a városi művelt közönség figyelmébe.

— **Lapunk 111-ik számában** az újdonságok rovatában az erdélyi egyházmegyei igazgató tanács előadói és titkáira vonatkozólag fölmerült kétséget sietünk eloszlatni, megjegyezve, hogy igazgató-tanácsi rendes előadó Keserü Mózes, dr. Farkas Lajos pedig tisztelti; ifj. Filker Elek a rendes titkár, Frits Albert tisztelti. Szerzett tudomásunk szerint a rendes előadó és titkár élethossziglani tartamra választottak és fizetést huznak, az elnök és igazgató-tanácsosok nem díjaztatnak. Az igazgató-tanácsosokat az egyházmegyei gyűlés saját kebeléből három évre választja. Az igazgató-tanácsosok egyharmada a megválasztás rendje szerint évenként kilép, de újra megválasztható. A kilépés sorrendje fölött az első két évben sorshuzás határoz. Az igazgató-tanácsnak alárendelt hivatalnokai lesznek még a pénztárnok, ellenőr, számvevő és jogtanácsos, kik az igazgató-tanács rendeléből kötelesek ugyan a tanácsgyűlésben megjelenni, de csak tanácskozási szavazattal bírnak. — A statusgyűlésben megállapított utasításból egyelőre röviden annyit megemlíthetünk, hogy az igazgató-tanács végrehajtja a közgyűlés határozatait, kezeli az erdélyi egyházmegyei róm. kath. status közvagyonát, elintézi az iskola- és nevelési ügyeket, s általában intézkedik mindazon ügyekre nézve, melyek az erdélyi egyházmegyei r. kath. status önkormányzatára vonatkoznak.

— **Közgyűlés.** Vasárnap délelőtt 10 órakor az egyetemi jogászok „jogász-segélyző egyesület”-e megalakulási közgyűlést tart.

— **Díszes temetés.** Tegnap d. u. helyezettett nyugalomra az elhunyt Papp Joachim, városunk e köztisztelőben álló polgára. Temetése rég nem látott díszes és népes volt. Az elhunyt ismerősei, jó barátai nagy számban vettek abban részt, s így e végtisztesség adás minden tekintetben méltó volt az elhunyt emlékéhez. Nyugodjék békében.

— **Disz-ebéd.** Tűzoltóink mint halljuk zászlószentelési ünnepélyök napján disz-ebédet is szándékoznak adni.

— **Schakspeare életrajza** és műveinek jellemző magyar nyelven alkalmasint az akadémia kiadásában fog megjelenni, mert az illető bizottság azt határozta, hogy a Karacsonyiféle meddő pályázatokból összegyűlt 400 drb. aranyat ily mű megírására kell fodítani. Valamely első rangú írónkat bízzák meg, ha a tervet maga az akadémia is elfogadja. Oly munka volna készítenő, mely a nagy költőnek nemcsak életével ismertette meg a közönséget, hanem tüzetes tanulmányt szólna alkotásairól, egyes alakjairól, leírna, hogy hazánkban, kik és hogyan foglalkoztak Schakspeare-forgitásokkal, s megismertetének alakjainak magyar ábrázolót is. A munka mintegy 40 ívre terjedne, elkészülésének határideje pedig óhajtásképpen két évre tőzethék.

— **Sötétség.** Már két nap óta általános városunk lakóinak panasza azon kellemetlen estéli sötétség ellen, melyet a hódra számító gázlámpák okoznak. Jó lenne ha Pest példájára nálunk se lenne befolyással a hold a világításra; mert két három lámpa a nagy sötétségben gyengén világít, legalább nem úgy, hogy mellette jó járdáink gödreit elkerülni bár kinek is tehetségében állhatna.

— **Tűzoltóink szorgalmasan** végzik gyakorlatukat s a vasárnapi szigpiat valószínűleg minden tekintetben buzgalomukhoz mért méltó sikerrel fog lefolyni.

— **A rom kat. gymnasiumi tanuló** ifjuság ma reggel vonult ki nemzeti lobogókkal májáliszni a „Törökvágás”-ra Pongráz József lelkes indulói mellett, azonban az idő, mely reggel derült volt Jupiter pluvius szeszélye miatt már délfelé komorrá változott s a mulatózók bőviben részélhettek az áldásosöppekben, ha ugyan a lomb-sátrak alatt nem találtak menhelyet.

— **Mai lapunkhoz** van mellékelve R. Oriéic tanár felhívása a lotto-játszókhöz. Utasításai valószínűvé teszik a nyereményeket, miután statisztikai adatokra támaszkodik javaslataiban.

— **Stajerszág** országos bizottsága, egy idő óta nagyon sokat tesz a néptanítók jólétének előmozdítására, s közelebb is háromezer fo-

rintot szavazat megvilágítási uti költségül oly tanítók számára, kiknél a „kiállítás látogatásából ismereteiknek gazdagodása remélhető.” Követéser méltó.

— **Lovagbravour.** Bajorországban történt a mely pedig egyáltalában nem a híres lovagok hazája. Egy landshuti magánzó egy fiatal pompás ménlónak birtokába jutott, melyet még eddig senki sem tudott megülni. A tulajdonos erre annyira elhitte magát, mikép szélitbe állította, hogy nincs oly lovas, kit az ő lova le ne vetne; s erre fogadást is ajánlott. Az ergoldsbachi polgármester a kihívást elfogadta s abban állapodtak meg, hogy ha a vállalkozó az 53 Louisdorra becsült lovat megüli, a lo az ő tulajdona marad, ha nem: ő fizet a jelenlegi tulajdonosnak 700 forintot. A polgármester felült a lóra s csakugyan sikerült neki iszonytató erőlködések után s miután lovaglási tudományát teljesen kimerítette a nyeregben maradni s végezetre az állatot hosszabb időre nyugodt járásra kényszeríteni. Így tehát az eddigi tulajdonos elveszté a fogadást s a nyerő rögtön haza is lovagolt új szerzeményén.

Biasini gyorsutazási menetrendje 1873 márczius 10-től.

A magyar keleti vasut menetrendjét márczius 10-én megváltoztatván, következő menetrenddel indulnak

Kolozsvár és Felvincz között:

Kolozsvárról Tordára és Felvinczre indul naponként háromszor, reggeli 8, délután 4 és este 7 órakor, a délutáni 4 órai menet Szobont, Segesvárt, Károlyfehérvárt és Aradot köti összes várakozás nélkül, az este 7 órakor induló gyorskocsi a Marosvásárhelyre induló vonathoz csatlakozik várakozás nélkül.

Felvinczről Tordára és Kolozsvárra indul naponként kétszer, éjjeli 1 órakor a Marosvásárhely felől jövő utasokkal, és reggeli 5 és 6 órakor a Nagyszeben, Segesvár, Károlyfehérvár és Arad felől jövő utasokkal, ezen 5 és 6 órai indulásra mindég két gyorskocsi fog Felvinczen lenni, úgy, hogy bármennyi utas jönne is a három irányból, a tovább szállításra bizonyosan számíthatassanak.

Kolozsvárról Szamosújvárra és Deésre naponta kétszer, reggeli 8 és délután 3 órakor. Szamosújvárról Deésre naponta kétszer, reggeli 7 és délután 1 órakor.

Araszabály 30 font szabadpögdgyázzsal: Kolozsvárról Tordáig vagy vissza 2 ft, tulsuly 2 kr; Kolozsvárról Felvinczig vagy vissza 1-ső és közbelső Coupe 4 ft, hátulsó Coupe 3 ft 50 kr, tulsuly 4 kr. Kolozsvárról Szamosújvárig vagy vissza 1. és közbelső Coupe 2 ft 40 kr, hátulsó Coupe 1 ft 80 kr, imperial 1 ft 70 kr, tulsuly 3 kr. Kolozsvárról Deézsig 1. és közbelső Coupe 3 ft 20, hátulsó Coupe 2 ft 70 kr, imperial 2 ft 50 kr, tulsuly 4 kr. A közbeeső kisebb állomások 40 krajczárjával mértföldenként számíttatnak, azon megjegyzéssel, hogy a megkezdett mértföld egészbe számíttatik.

Mint hogy a t. cz. utazó közönség kényelmére az intézet minden lehető kényelemről gondoskodik, reméli további pártfogásaikat is megnyerhetni.

Kolozsvárt, márczius 3-án 1873.

Kibédi Biasini Domokos.

gyorsutazási tulajdonos és igazgató.

Kolozsvári piac. Egy pár szép ökör 420 ft. Egy pár közepes ökör 320 ft. Egy pár szép tehén 220 ft. Egy pár közepes tehén 190 ft. Marhahus fontja 26 kr. Borjúhús fontja 18 kr. Egy pár szép disznó 220 ft. Egy p. közepes 160 ft. Egy pár süldőmalac 60 ft. Disznóhús fontja 26 kr. Szalonna, nyers mázsája 35 ft. Szalonna, száraz mázs. 48 ft. Szalonna füstölt fontja 48 kr. Fagygyu mázsája 24 ft. Zsir köz. kupája 1 ft. Zsir, hájszir kup. 1 ft 10 kr. Ludzsir kup. 1 ft 40 kr. Széna, szekere 15 ft. Szalma, szekere 11 ft. Fa, száraz hosszú öle 26 ft. Fa, száraz rövid öle 12 ft. Nyersfa szekere 6 ft. Egy pár pulyka 4 ft. Egy pár liba 2 ft 80 kr. Egy p kappan 1 ft 40 kr. Egy p. csirke 50 kr. Tojás 5 db 10 kr. Deszka párja 1 ft — kr. Zsindely ezre 4 ft. 60 kr.

Távirati tudósítás a bécsi börzéről.

Máj. 14-ről. 1873 5% metaliques 66.50. nemzeti kölcsön 71.75. 1860-diki államkölcsön 96.—. Bankrészvények 928.—. Hitelrészvények 290.—. London 11.50 Ezüst 109.50. Cs. kir. arany —.—. 20 frankos arany 8.95.

Földtehermentesítést kötvények: Magyar 76. 50. Temesi 76.—Erdélyi 75.50. Horv. Szlavon. —.—.

Felelős szerkesztő Sándor János.

